

Dönem : 22

Yasama Yılı : 2

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 453)

**Hâkimler ve Savcılar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu
(1/769)**

Not: Tasarı Başkanlıkça, Adalet ile Plan ve Bütçe komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

8.3.2004

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-827/1085

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 3.3.2004 tarihinde kararlaştırılan “Hâkimler ve Savcılar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Anayasanın ücrette adalet sağlanması başlıklı 55 inci maddesinde; “Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.” denilmektedir. Devletin üç temel görevinden biri olan yargı hizmetini yürüten hâkim ve savcılar ağır bir iş yükü altında görevlerini ifa etmektedirler.

Geçmiş yıllarda yaşanan yüksek fiyat artışları diğer kamu görevlilerinin olduğu gibi hâkim ve savcılarının hayat standartlarını da olumsuz yönde etkilemiştir.

İfa ettikleri zor görevler de gözönünde bulundurularak hâkim ve savcılarının özlük haklarının bir ölçüde iyileştirilebilmesi amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile; hâkim ve savcılarının özlük haklarının bir ölçüde iyileştirilebilmesi amacıyla ödeneklerinin artırılması öngörülmektedir.

Madde 2. - Yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/769

Karar No. : 84

12.5.2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 8.3.2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 24.3.2004 tarihinde tali komisyon olarak Adalet Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/769 esas numaralı "Hâkimler ve Savcılar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 1.4.2004 tarihinde yapmış olduğu 36 ncı birleşiminde Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Cemil Çiçek ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüş, verilen bir önerge ile Tasarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesini teminen bir alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Alt Komisyon 10.5.2004 tarihinde ilgili kurumların temsilcilerinin katılımlarıyla yapmış olduğu çalışmaları tamamlamıştır.

Bu defa, Komisyonumuzun 12.5.2004 tarihinde Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Cemil Çiçek ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı temsilcilerinin de katılımlarıyla yaptığı 45 inci birleşiminde Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek alt komisyonun hazırladığı metin esas alınmak suretiyle incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Anayasamızın "Ücrette adalet sağlanması" başlıklı 55 inci maddesinde, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmelerinin gerektiğine yönelik bir düzenleme söz konusudur. Kuvvetler ayrımı ilkesi doğrultusunda yargı hizmetini yürüten hâkim ve savcılar, ağır sorumlulukları ve yoğun iş yükü altında görevlerini yerine getirmektedirler.

Geçmiş yıllarda fiyatlar genel düzeyinde yaşanan sürekli artışlar sonucu hâkim ve savcılarının da hayat standartları olumsuz yönde etkilenmiş, özlük haklarında iyileştirme yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Tasarı ile hâkim ve savcılarının ödeneklerinin artırılması suretiyle özlük haklarının bir ölçüde iyileştirilmesi öngörülmektedir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan müzakerelerde;

- Hâkim ve savcılarının özlük haklarının düşük olduğu, görev yetki ve sorumlulukları ile uygun bir düzeyin belirlenmesi gerektiği,

- Kamu personel sistemi içinde belirli unvanların mali durumlarının düzeltilmesine yönelik düzenlemelerin diğer unvanlar için bir beklenti oluşturduğu, dolayısıyla yeterli etkinliği olmayan geçici nitelikli çözümler yerine, sistemin bir bütün olarak değerlendirilmesinin önemli olduğu,

- Kamu personel rejiminin eşit işe eşit ücret ilkesine aykırı özelliklere sahip olduğu, ücret dağılımının adil ve dengeli bir yapıya kavuşturulmasının aciliyet taşıdığı,

- Hâkim ve savcılarının bakmakla yükümlü oldukları dava sayısının çok yüksek olduğu, adalet mekanizmasının işleyişinde önemli sorunlar bulunduğu, mali iyileştirmeler ile performans arasında bir ilişkinin kurulması gerektiği,

- Alt komisyonda Tasarıya eklenen yeni madde ile, 657 sayılı Kanun kapsamındaki personele yönelik mali iyileştirme amacıyla fazla çalışma ücretinin öngörüldüğü, uygulamada ortaya çıkması muhtemel sorunların yaşanmaması için, bu düzenlemenin yerine ücret artışının sağlanmasının daha uygun olacağı,

- Hâkim ve savcılara yönelik yapılacak mali iyileştirmenin bütçe dengelerini bozmamasına dikkat edilmesi gerektiği, 2004 yılı için yaklaşık 30 katrilyon lira personel harcamalarına ayrıldığı,

Şeklindeki görüş, eleştiri ve temennileri müteakip Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

- Kamu personel sisteminde kapsamlı ve kalıcı düzenlemelerin yapılmasına yönelik geçmiş hükümetlere kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilmesine rağmen çözüm üretilmediği, bu dönem konunun bütün yönleri üzerinde kapsamlı çalışmalar yapıldığı ve personel reformuna ilişkin tasarının yakında Meclise geleceği,

- Hâkim ve savcılarının mesleki yaşamları boyunca küçük yerleşim yerlerinde ağır çalışma koşullarında uzun süreler görev yaptıkları,

- Anayasada yüksek mahkemeler başlığı altında Sayıştay'ın da yer aldığı, mali denetim özelliği gösteren bu kurumun da iyileştirmelerden yararlanacağı, keza mali denetim fonksiyonu icra eden diğer meslek mensupları için de bir beklenti olduğu, belirli bir dengenin gözetilme ihtiyacı nedeniyle mülki idare amirlerinin de talep edebileceği, dolayısıyla personele ilişkin reform tasarısı öncesi ancak bu ölçüde bir iyileştirmenin sözkonusu olabileceği,

- "Adalet mülkün temelidir" ilkesine yaraşır özelliklere sahip bir adalet işleyiş mekanizmasının gereklerinin kumsal ve işlevsel düzeyde karşılanmasının toplumsal huzur ve dayanışmanın vazgeçilmez bir unsuru olduğu,

- Bütçe dengelerinin elverdiği ölçüde bir iyileştirme yapıldığı, ekonominin sağlıklı gelişmesinin büyük ölçüde mali disiplin konusunda gösterilecek özene bağlı olduğu, Maliye Bakanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda bu miktarların belirlendiği, sözkonusu iyileştirmenin bütçeye yıllık yaklaşık 35 trilyon lira, fazla mesai ücretinin ise 25 trilyon lira civarında bir yük oluşturacağı, ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeleri müteakip maddeler üzerindeki görüşmelere geçilmiştir. Alt komisyon metninin;

- 1 inci maddesi; kanun tekniğine uygunluğun sağlanması için, madde çerçevesinde yer alan "106 ncı maddesinin" ibaresinden önce gelmek üzere "değişik" ibaresinin eklenmesi, "ibareleri" ibaresi "ibaresi" olarak, "bu bentten sonra gelmek üzere" ibaresi "fıkraya" olarak değiştirilmesi, "aynı" ibaresinin çıkarılarak redaksiyona tâbi tutulması suretiyle,

- 2 nci maddesi; madde çerçevesinde yer alan "Kanunun" ibaresi "Kanuna" olarak değiştirilmesi, "çalışan personele" ibaresinden sonra gelen "(sözleşmeli personel dahil)" ibaresinin çıkarılması ve "657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi" ibaresinden önce gelmek üzere "sözleşmeli personel dahil," ibaresinin eklenmesi suretiyle redaksiyona tâbi tutulması ve 3717 sayılı Kanunda da değişiklik öngörülmesi nedeniyle Tasarının başlığı yeniden düzenlenerek,

- 3 üncü maddesi; yasalasma sürecinde oluşabilecek gecikmelerin, yargı mensuplarının maaşlarına olumsuz etkisinin giderilmesi amacıyla "yayımını takip eden ayın 15'inden" ibaresi "15.05.2004 tarihinden" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- 4 üncü maddesi; aynen,

Kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkanvekili <i>M. Altan Karapaşaoğlu</i> Bursa Üye <i>Mahmut Göksu</i> Adıyaman	Sözcü <i>Sabahattin Yıldız</i> Muş Üye <i>Mehmet Zekai Özcan</i> Ankara	Kâtip <i>Mehmet Sekmen</i> İstanbul Üye <i>Yakup Kepenek</i> Ankara (Ayrışık oy yazısı ektedir.) Üye <i>Ali Osman Sali</i> Balıkesir
Üye <i>Osman Kaptan</i> Antalya (Ayrışık oy yazısı ektedir.) Üye <i>Ali Kemal Deveciler</i> Balıkesir (Muhalefet şerhi ektedir.) Üye <i>Alaattin Büyükkaya</i> İstanbul	Üye <i>Mehmet Mesut Özakcan</i> Aydın (Ayrışık oy yazısı ektedir.) Üye <i>Ömer Abuşoğlu</i> Gaziantep	Üye <i>M. Emin Murat Bilgiç</i> Isparta
Üye <i>M. Mustafa Açıkalın</i> İstanbul	Üye <i>Birgen Keleş</i> İstanbul (Karşı oy yazısı ektedir.) Üye <i>Bülent Baratalı</i> İzmir (Ayrışık oy yazısı ektedir.)	Üye <i>Kemal Kılıçdaroğlu</i> İstanbul (Ayrışık oy ektedir.) Üye <i>Mehmet Ceylan</i> Karabük
Üye <i>Y. Selahattin Beyribey</i> Kars	Üye <i>Taner Yıldız</i> Kayseri	Üye Mustafa Ünalı Konya (İmzada bulunamadı.) Üye <i>Musa Uzunkaya</i> Samsun
Üye <i>Abdülkadir Kart</i> Rize Üye <i>Enis Tütüncü</i> Tekirdağ (Ayrışık oy yazısı ektedir.)	Üye <i>Erol Aslan Cebeci</i> Sakarya Üye <i>Faruk Nafiz Özak</i> Trabzon	Üye <i>Mehmet Akif Hamzaçebi</i> Trabzon (Ayrışık oy yazısı ektedir.)
	Üye <i>Osman Coşkunoğlu</i> Uşak (Ayrışık oy yazısı ektedir.)	

AYRIŞIK OY

Hâkim ve savcılarının aylıklarının düşüklüğü öteden beri eleştiri konusu olmuştur. O kadar ki, hemen hemen tüm adli yıl açılış törenlerinde bu olgu bir sorun olarak dile getirilmiş, ayrıca bu soruna, Adalet Bakanlığının bütçe yasa tasarılarının gerekçesinde de zaman zaman değinilmiştir.

Getirilen düzenleme ilke olarak olumlu olmakla birlikte yetersizdir. Bu yetersizlik, alt komisyonunda kısmen düzeltilmişse de bu düzenlemenin yetersiz olduğu açıktır. Dolayısıyla bu tasarı ile öngörülen amaç gerçekleşmemektedir.

M. Akif Hamzaçebi

Trabzon

Yakup Kepenek

Ankara

Osman Coşkunoğlu

Uşak

Birgen Keleş

İstanbul

Enis Tütüncü

Tekirdağ

Osman Kaptan

Antalya

Bülent Baratalı

İzmir

Kemal Kılıçdaroğlu

İstanbul

Ali Kemal Deveciler

Balıkesir

M. Mesut Özakcan

Aydın

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TASARISI

MADDE 1. - 24.2.1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 106 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “% 150” ibaresi “% 185” olarak, (c) bendi ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; bu bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki (d) bendi eklenmiş ve aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan “% 155” ibaresi “% 180” olarak değiştirilmiştir.

“c) Birinci sınıf ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler ve savcılar için brüt aylıkları tutarının % 175’i ile bu Kanuna göre hesaplanacak en yüksek aylık tutarının % 185’inin,

d) Diğerleri için brüt aylıkları tutarının % 175’i ile bu Kanuna göre hesaplanacak en yüksek aylık tutarının % 210’unun,”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU
İLE ADLİ PERSONEL İLE DEVLET
DAVALARINI TAKİP EDENLERE YOL
GİDERİ VE TAZMİNAT VERİLMESİ İLE
492 SAYILI HARÇLAR KANUNUNUN
BİR MADDESİNİN YÜRÜRLÜKTEN
KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN-
DA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TASARISI

MADDE 1. - 24.2.1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun değişik 106 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “% 150’sinin” ibaresi “% 200’ünün” olarak, (c) bendi ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; fıkra aşağıdaki (d) bendi eklenmiş ve maddenin üçüncü fıkrasında yer alan “% 155’i” ibaresi “% 200’ü” olarak değiştirilmiştir.

“c) Birinci sınıf ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler ve savcılar için brüt aylıkları tutarının % 175’i ile bu Kanuna göre hesaplanacak en yüksek aylık tutarının % 200’ünün,”

“d) Diğerleri için brüt aylıkları tutarının % 175’i ile bu Kanuna göre hesaplanacak en yüksek aylık tutarının % 230’unun,”

MADDE 2. - 8.5.1991 tarihli ve 3717 sayılı Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanuna 2 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

MADDE 2/A. - Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay ile Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı (ceza ve infaz kurumları hariç) kadrolarında, sözleşmeli personel dahil, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi olarak çalışan personele, ayda elli saati aşmayacak şekilde fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında, Bütçe Kanunu ile belirlenen fazla çalışma ücretinin iki katına kadar fazla çalışma ücreti ödenebilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. - Bu Kanun yayımını takip eden ayın 15'inden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Fazla çalışma yaptırılacak gün ve saatler ile çalışma mahalli gibi hususlar dikkate alınmak suretiyle belirlenecek saat başı ödeme miktarı ve ödemeye ilişkin diğer usul ve esaslar Adalet Bakanlığı, Yüksek Mahkemelerde ise Başkanları tarafından tespit edilir.

MADDE 3. - Bu Kanun 15.5.2004 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. Gül

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Milli Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. Coşkun

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyişleri Bakanı

S. Güçlü

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı

M. Aydın

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Mumcu

